

er nog nimmer kende. Uit zelfverdediging moest de C. O., haar mededinger van stap tot stap in het oog houdend, wel een even sterke positie in het hoofdbestuur en in de Maatschappij opeischen. Wie durft met vertrouwen de toekomst der vakvereeniging van artsen, in den tegenwoordigen tijd dringender noodig dan ooit, tegemoet zien, nu zij zal steunen op een hervorming, die slechts onderling wantrouwen tot grondslag had? Waarlijk, zoowel wien de onontbeerlijke vakvereeniging ter harte gaat als wien het ideale streven onzer Maatschappij nog altijd lief is, moet huiveren bij den toestand, waarin zij thans is geraakt. De huivering moge ons aanzetten tot daden, die de volledige scheiding tot stand brengen tusschen de onvereenigbaar gebleken lichamen, de oude Maatschappij en de nieuwe vakvereeniging.

Utrecht, 7 Februari 1919.

B. J. KOUWER.

II.

Wij mogen prof. BURGER dankbaar zijn voor zijn artikel; de groote duidelijkheid en de toon van waardeering voor den tegenstander maken het bijzonder geschikt voor een gedachtenwisseling, die misschien vruchtbaar zal blijken. Voordat ik op den eigenlijken inhoud inga, een enkel woord over een persoonlijk feit. Collega BOLLE heeft het doen voorkomen, alsof de algemeene vergadering zich door mij liet meeslepen door mijn „stortvloed van woorden” en prof. BURGER haalt dit aan, zij het om er *niet geheel* mee in te stemmen. Het komt mij voor, dat het *in het geheel niet* juist is. Ten eerste zijn onze algemeene vergaderingen niet zoo suggestiebele gezelschappen, dat zulk een meeslepen mogelijk zou zijn, zonder dat men over argumenten beschikt, die door de meerderheid als juist erkend worden; bovendien hadden ook nu vele (te vele!) afgevaardigden een bindend mandaat. Ten tweede ben ik lang niet de eenige, die de winnende zienswijze bepleitte. En ten derde vooral, het element van verrassing, dat toch wel altijd aanwezig moet zijn, zal een vergadering door één spreker worden meegesleept, ontbrak door mijn opzettelijk toedoen ten eenenmale. Want eerst had ik al mijn argumenten in een schriftelijke memorie aan het hoofdbestuur voorgelegd, die in zijn vergadering van 12 October werd behandeld. Toen dit bleek niets er voor te voelen, heb ik aangekondigd mijn standpunt publiek uiteenzetten, en in mijn afdeeling een motie voor te stellen in den geest der latere motie Groningen, en verder met alle middelen de hoofdbestuursvorstellen te zullen bestrijden. Ik voegde daaraan toe, dat ik zóó ten volle overtuigd was, dat behandeling der hoofdbestuursvorstellen een voor de Maatschappij noodlottige verwarring zou stichten, dat mijn plicht mij gebod alles te doen, wat ik kon, om die behandeling te voorkomen. Het hoofdbestuur wist dus meer dan twee maanden te voren, wat het van mij te wachten had en kon zich daarop wapenen. Daarna heb ik weken vóór de algemeene vergadering al wat ik te zeggen had in het *Tijdschrift* gepubliceerd, zoodat alle leden der Maatschappij het rustig konden overdenken en in hun afdeelingen bespreken. Iets nieuws heb ik daaraan in de algemeene vergadering niet meer kunnen toevoegen; daar heeft alleen het levend woord het onderstreept. Met vollediger open vizier kan men niet strijden en wanneer men zelf opzettelijk aldus elk element van verrassing volledig buitensluit bij de verdediging van een eerlijke, diepgevoelde overtuiging omtrent hetgeen voor het welzijn onzer Maatschappij het beste is, wordt men zeer onbillijk behandeld en wordt een zeer onjuiste voorstelling van zaken gegeven door een woord als dat van BOLLE. Ik meende niet langer te mogen wachten met een woord van verdediging daartegen, zoowel van de algemeene vergadering als van mij zelf, omdat een gedachtenwisseling, als die door BURGER geopend is en waaraan ik gaarne deelneem, door dergelijke verdenkingstrooiende kwinkslagen slechts kan worden gestoord, indien daarvan iets mocht blijven hangen. Voor het overige, voor mijn argumentatie en de contra-argumentatie van het hoofdbestuur leze men de straks verschijnende handelingen.

Wat het artikel van prof. BURGER voor mij zoo bijzonder aantrekkelijk maakt, is de

uitspraak, zonder eenige terughouding, dat hij de scheiding van Maatschappij en vakbelangen niet zou willen doorvoeren zonder de overtuigende en eendrachtige samenwerking van alle partijen. Dit standpunt van onzen huidige voorzitter sluit zijn medewerking uit aan eenig voorstel, dat zonder meer ten doel mocht hebben op de gevallen beslissing terug te komen. Mocht zulk een voorstel worden aangenomen, dan zou men inderdaad, zooals prof. VAN RIJNBERK het zoo juist zegt, het kind met het badwater hebben uitgegoid. Wij hebben van onze voorgangers, van een PEKELHARING, een KOUWER, een BURGER e. t. q. te goed geleerd, dat men bij brood alleen niet leven kan; hun ideale zin is te veel ook de onze geworden, dan dat wij vrede zouden kunnen hebben in een bond, die zich werkelijk alleen met materiele belangen had bezig te houden. De vakbond zou gaan werken en groeien ten koste der oude Maatschappij, waarvan spoedig slechts een schim zou overblijven. En omgekeerd, mocht d'rgelijk voorstel worden verworpen, wat zeker het waarschijnlijkst is, wat zou er dan voor de ouderen, die den tegenwoordigen toestand ondragelijk vinden, gewonnen zijn? Zouden zij ons niet even goed verlaten als nu? En vóórdat de beslissing er over gevallen zou zijn, hoeveel nieuwe strijd, nieuwe tweedracht, nieuw wantrouwen zou er zijn gezaaid? Wanneer de voorzitter zóó spreekt als thans prof. BURGER, mogen wij goddank aannemen, dat wij voor die ramp, althans van hoofdbestuurzijde, niet behoeven te vreezen.

Studie van het vraagstuk dus, trachten door nader onderzoek tot elkaar en tot een gemeenschappelijke overtuiging te komen. Uitstekend! Maar nu is het vreemde, en hierin komt prof. BURGER met alle tegenstanders der behartiging van vakbelangen door de Maatschappij overeen, dat hij zich van die nadere studie maar één uitkomst schijnt te kunnen voorstellen, n.l. dat de tegenpartij het met hém eens zal worden. Zijn artikel toont duidelijk aan, dat de mogelijkheid van precies het omgekeerde zelfs niet bij hem opkomt.

Toch is het gemakkelijk in te zien, dat hij behoort tot de partij, die het minst goed is ingelicht. Uit eigen ervaring kent hij alleen den ouden toestand, die zijn ideaal is, maar die kennen de vakorganisatoren en hun vele honderden plaatselijke medewerkers, met uitzondering van de allerjongsten, evenzeer uit ervaring. Doch het nieuwere element, dat dezen vertrouwd is, wat weet hij daarvan? Uit ervaring niets. Hij weet alleen, dat de zaak sinds enkele jaren de vergaderingen van verschillende colleges tot vervelens toe heeft beziggehouden; doch dat betrof alleen de techniek van de samenwerking van vakorganisatoren en Maatschappij, die in reglementsartikelen moest worden neergelegd. En aan dien langen duur zijn zijn medestanders zeker even schuldig als de onze. Maar de eigenlijke vakactie zelf? Welk onderzoek heeft hem geleerd, dat die zoozeer in het teeken staat van het uitsluitend materiele, dat hij en zijn partij daarvoor terecht geen medeverantwoordelijkheid meer willen dragen?

Heeft hij wel eens een reglement van een afdelingsziekenfonds bestudeerd? Of een door de Maatschappij met een arbeiders- of ander ziekenfonds gesloten contract? Heeft hij wel eens mee aangezeten in een conferentie van vakorganisatoren en arbeidersvertegenwoordigers? Stellig niet, want dan zou hij anders oordeelen.

Dan zou hij weten, dat bij dat alles het stoffelijke belang van den geneesheer nog steeds op den achtergrond staat; dat de nadruk ligt op de verkrijging van de moreele en intellectuele onafhankelijkheid van den geneesheer en op de belangen der verzekerden. Door die vakactie werd de fondsgeneesheer bevrijd van de vroegere slavernij, waarbij het hem menigmaal zijn broodwinning kostte, als hij naar eer en geweten zijn plicht deed, doch deze niet naar den zin van een fondsbestuur was. Door die vakactie werd ook de zorg voor de behandeling der verzekerden verbeterd en uitgebreid en hun rechtszekerheid vergroot, doordat overal onpartijdige scheidsgerichten werden ingesteld, wier uitspraak zelfs die der algemeene vergadering van een fonds tenietdoet, en waardoor ook berechting van een fondsgeneesheer, die zijn plicht niet doet, is mogelijk geworden. Zij voerde ook overal de bepaling in, dat ten name van één fondsgeneesheer niet meer dan een bepaald aantal verzekerden mag worden ingeschreven, waardoor geen fondsarts zich meer voor slecht werk zal kunnen verontschuldigen door de aanvoering van overbelasting. En zoo is er meer. Is dat geen

werk, dat ieder onder zijn vleugelen kan nemen en waarvoor het „tot Bevordering der Geneeskunst” geen valsche leuze is?

En wanneer hij dan eens een lijst zag van de honoraria, waarmede, ondanks al die verbeteringen van het werk, de geneesheeren nog steeds genoeg nemen, dan is het niet waarschijnlijk, dat hij nog langer aan dat werk zijn steun zou ontzeggen, doch zou hij veeleer gaan meenen, dat de artsen nog steeds te weinig om zich zelf denken. Het zou hem bij de studie van dat alles vermoedelijk gaan, als zoo menig fondsbestuur, dat, als het eenmaal maar met ons aan de conferentietafel zit, tot zijn verbazing bemerkt, dat die veeleischende dokters eigenlijk niets willen dan wat volkomen redelijk is en zelfs voor zich zelf nog minder dan dat.

Wanneer prof. BURGER c.s. dat alles eens wilden onderzoeken en zich ook omtrent de verhouding tusschen vakorganisatoren en hoofdbestuur eens minder éézijdig lieten inlichten, dan zouden zij niet alleen ontdekken, dat die vakactie in zoo idealen geest gevoerd wordt, dat die hun krachtigen steun verdient, doch tevens de oorzaak ontdekken van dien afschrikwekkenden eisch om stemrecht in het hoofdbestuur. De vakorganisatoren zouden trouwens tevreden zijn geweest met stemrecht in die zaken, die van invloed zouden zijn op hun werk; de algemeene vergadering maakte er volle hoofdbestuurleden van, wat zeker om technische redenen eenvoudiger is. Het zou niet juist gezien zijn er op vooruit te loopen, wat het onderzoek omtrent deze zaak leeren zal, maar ik ben wel heel zeker, dat prof. BURGER, als hij er aan deelneemt, den eisch om stemrecht in het hoofdbestuur niet meer zoo onbegrijpelijk zou vinden en inzien, dat hij in geenen deele uit machtsbegeerte voortspruit.

Een onderzoek, zooals ik hier schetste, door een commissie uit de voorstanders van uitbanning der vakactie uit de Maatschappij is primo noodig zullen beide partijen elkaar ooit beter verstaan, doordat zij op denzelfden empirischen grondslag staan. En secundo ben ik overtuigd, dat het de ware weg tot verzoening en hereeniging is, al verwacht ik stellig, dat wij het daardoor eens zullen worden over precies het tegenstelde van wat prof. BURGER thans voor waarschijnlijk houdt.

Zaak zal het zijn, dat deze commissie door de voorstanders van scheiding wordt aangewezen en hun volle vertrouwen heeft; eveneens dat zij zonder eenige vooringomenheid voor of tegen eenige persoonlijkheid of opvatting haar taak vervult, m. a. w. dat zij strikt objectief empirisch te werk ga. Zaak ook, dat zij haar taak ruim opvat, d. w. z. niet alleen in archieven snuffelt, doch ook personen hoort, zoowel leden als oud-leden van hoofdbestuur en zijn aanhang van commissies; dat zij haar onderzoek niet beperke tot het beleid van de vakorganisatoren, doch het tevens uitstrekke tot dat van opeenvolgende hoofdbesturen tegenover hen. Een voorstel aan de algemeene vergadering tot het instellen van een dergelijke onderzoek-commissie en het geven van de noodige bevoegdheden daaraan kan, naar het mij voorkomt, bij niemand tegenstand ondervinden en het kan leiden tot een vrede, die allen volkomen bevredigt en bijeen doet blijven. Dat is mijn stellige hoop.

Groningen, 9 Februari 1919.

H. G. HAMAKER.

III.

De toestand wordt er niet gemakkelijker op. Het tegenwoordige hoofdbestuur schrijft een referendum uit, dat door de wijze, waarop het met ingezonden stukken en een omzendbrief wordt ingeleid, het karakter van een strijdmiddel verkrijgt. De vraag mag rijzen, of in zulk een bestuursmiddel geen gevaarlijk voorbeeld wordt gegeven. Ik volsta met de vraag te stellen en ga hier niet er op in. Liever zie ik aan de zaak den goeden kant, die immers ook de kwade dingen plegen te hebben, en erken in den ontketenden nieuwen strijd het middel om de aandacht, van zelfs de lauwsten, een wijl bij ons vereenigingsleven te betrekken. En nu het referendum er eenmaal